

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 4.

Stockholm 28 Januari 1909

2:a årg.

Prenumerationspris: 1/4 År... kr. 4:50 1/2 År... kr. 2:50 3/4 »... » 3:50 1/4 »... » 1:25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgifvare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 11-12. Stockholm 1909, Aftonbladets tryckeri.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10:--. Rabat: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	---	---	---

Något om våra konstnärinnor.

X.

Ruth Milles.

Bland våra unga skulptriser intar Ruth Milles en alldeles särskild plats.

Medan andra då och då bryta igenom med en större staty, samla sig kring en idé, som sedan den lång-

samt mognat klädes i en omsorgsfullt konstnärlig form, företer fröken Ruth Milles' konstnärsskap ett helt annat kynne.

Hennes produktion är mycket lifvig; hennes ateljé myllrar af små fina, karakteristiska konstverk, präglade af grace och lefvande rörelse, af frisk uttrycksfullhet i fysionomier och attityder. Lustiga infall, allvarliga lifsmoment, lätta eller själfulla genrefigurer finna vi där i rik omväxling, gifna med den energiska och fina känsla för realiteter, som särskildt karakteriserar fröken Milles' konstnärsbegåfning.

Fröken Milles har börjat och fortsatt sina konstnärliga studier på samma sätt som många, för att icke säga de flesta, af våra kvinnliga konstnärer. Tekniska skolan, Konstakademien, Paris — den kända kurvan, dock alltid genomlupen på olika sätt och med högst olika resultat. Fröken Milles studerade fyra år i Konstakademien men målade mest och tänkte till en början hufvudsakligen ägna sig åt illustrationsfacket. Endast mot slutet af sin akademitid fick hon tillfälle att komma in på det skulpturala området och erhöll vid sin afgang från akademien hertigligen medaljen för en staty kallad: »Köld».

Därefter tog fröken Milles vägen till Paris, men af åtskilliga samsverkande orsaker fick hon icke, under de år hon tillbragte i den franska hufvudstaden, på långt när den ostörda tid till studier och arbete, som

hon vid utresan hoppats på. Egentligen anser hon själf, att hon endast första och sista åren af sin vistelse i Frankrike kan säga sig ha varit i tillfälle att på allvar få studera sin konst.

Endast tidtals hade fröken Milles ateljé, men ofta blott ett rum, där hon under åtskilliga motiga förhållanden arbetade med naken modell och utförde smärre skulpturer, af hvilka åtskilliga försåldes till franska konsthandlare.

Några af sina bästa studieminnen bevarar fröken Milles från ett par somrar tillbragta i Bretagne, hufvudsakligen i en liten by, St. Briac, där hon äfven fick den första impulsen att i skulptur återge figurer och moment ur det fattiga fiskarfolkets lif vid kusten, ett lif i sträfsam fattigdom, tyst väntan och energisk resignation.

Bland annat hemförde fröken Milles från denna vistelse det själfulla och allvarliga konstverk, som nyligen inköpts af svenska staten, en relief kallad: »*Efter väntan vid hafsstranden*». Reliefen framställer tre kvinnor i halffigurer, i bretagnisk dräkt; bakom dem, i låg relief, hafvet. Deras fysionomier äro gifna med utmärkt karakteristik, kraftigt och fint på en gång; det är en fläkt af något gripande och enkelt i de slutna, väderbitna dragen hos de båda gamla, och något rörande, något naivt vackert hos den yngre kvinnan, längre i bakgrunden. Gjörd med stor konstnärlig skicklighet, men utan att helverkan fått lida på detaljernas bekostnad, gör denna relief ett egendomligt stort intryck trots de små måtten, och den fascinerar genom sin ärliga uttrycksfullhet och sitt sunda allvar, öfver hvilket ligger ett skimmer af poesi, som besjalar det hela och förtar hvarje jordkrypande realistisk torrhet.

På sätt och vis vore man frestad att kalla detta slags skulptur för måleri, öfverfördt på skulpturens område; fröken Milles anser det själf så, men — »alla sätt äro bra, utom det tråkiga», detta gäller äfven inom konstens alla faser, och när genren, så som här är fallet, omhändertages af en fin och klarsynt konstnär, framträder den i den intressanta och vackra form, som gör den fullt berättigad.

Fröken Milles har en särskild förkärlek för reliefen, önskar att få ägna sig mycket åt denna så uttrycksfulla och skiftande gren af skulptural konst, där man väl förstår, att ett måleriskt vaket temperament finner sig hemma. Ty just reliefen erbjuder, synes mig, ofta rent måleriska effekter af ljus, skugga, förtoning och ljusdunkel. Hur rik denna konst egentligen är får man dock först ett begrepp om i de stora kulturländerna, där den träder oss till mötes i de mest öfverlägsna konstverk från såväl antiken som renässansen, på monumentala byggnadsverk och i museernas salar. Hos oss är den ju däremot föga använd och apprecierad.

Men det vore orätt att säga, att fröken Milles stannat vid reliefen. En massa intagande, karaktärsfulla och med sann konstnärlig målmedvetenhet utförda

statyetter ge vid handen, att fröken Milles' talang och fantasi är både verksam och rörlig.

En liten grupp *Moder och barn* är gifven med en på en gång intensiv och mild känsla, varm i uttrycket, talande och intim i linjebehandlingen. I *Krympning* har fröken Milles i en liten gosse på kryckor med ett utmärkt gifvet, lidande ansikte rört vid ett moment, som snuddar vid det patologiska, men i denna lilla bild är njutbart, då det icke vuxit ut i dimensionerna utan stannat inom små mått, kanske just därför äfven så mycket mera verkningsfullt. En annan, helt motsatt karaktär möter i en statyett af en ung roslagsbonde, bredbent, butter och tvärsäker, med ett slugt, inbundet uttryck i sina små sneda ögon, på en gång flegmatisk och misstänksam: en omisskännligt god bild af svenskt folklynne. En flicka med ett ämbar och en annan bärande en balja med tvätt mellan sina rakt nedhängande armar äro båda små skildringar gripna direkt ur lifvet, gifna med friskt lynne och mycket god karakteristik.

Och fröken Milles har många i denna genre. En helt ny liten sak framställer en ung flicka från början af 1800-talet, med långsjal och korta öronlockar, halft behagsjuk utan att verka sentimental, smidig och graciös i rörelsen med en liten väl observerad fysiologi, som är helt hennes egen.

Ett något större arbete — en hautrelief — framställande tre hufvuden, ett par nästan en face och ett i profil, kallar fröken Milles *Följeslagare öfver gränsen*. Hon vill därmed beteckna anförvanternas tankar, som följa den döda hän »öfver gränsen». Den är buren af ett äkta djup och en själfullhet i de tre ungas blick och drag, som gör ett sällsynt harmoniskt och vackert intryck, hvilket icke snart förbleknar.

Fröken Milles har äfven utfört en mycket tillfredsställande och god byst af skådespelaren Dalqvist för nya Dramatiska teatern — en mindre lätt uppgift, då endast ett par en-face-fotografier funnos att tillgå af den döde konstnären.

Det vore svårt att minnas och nämna allt, som fyller fröken Milles' ateljé, utfördt dels i Sverige, dels äfven under senare resor i Schweiz, till München o. s. v.

På Pariser-salongen har fröken Milles erhållit *mention* och i St. Louis silfvermedalj.

Ett i allt gör fröken Milles' konst ett lefvande, fint intryck, besjälad af en väl afvägd kraft och en utomordentligt vacker detaljbehandling, rik och studerad och dock underordnad, hvarigenom den, såsom sig bör, endast bidrar till konstverkets enhetlighet.

Karaktär och grace, se där, tyckes mig, de tvänne egenskaper, som på ett lyckligt sätt sammansmältas i fröken Milles' konst i förening med verklig kunskap och en sundt allvarlig syn på lifvet och de moment hon älskar att fördjupa sig i och hvilka hon omsätter i så gedigna och goda konstverk.

ELLEN LUNDBERG,
f. Nyblom.

Efterdyningar.

De mått och steg, som på det yttersta i dessa dagar tagits af den kvinnliga rösträttsorganisationen för att, såsom en morgontidning mycket riktigt anmärkte, »på ett mera markant sätt väcka uppmärksamheten på dess rösträttskraf», ha tydligen haft åsyftad verkan, och, hvad mera och bättre är, de ha återigen och med all önskvärd tydlighet visat kvinnorna hur landet är beläget. Pressen, såväl den »borgerliga» som den socialdemokratiska, har i detta liksom i de flesta andra fall tjänstgjort som spegel, och, om också icke något egentligt nytt härvid framkommit, har det dock säkert icke skadat, att de rösträttskrävande kvinnorna återigen blifvit påmind om, hvar de ha sina vänner och hvar de ha sina motståndare. Under arbetet för den stora reformfråga, som heter kvinnans rösträtt, ha kvinnorna säkert haft riktiga tillfällen att i likhet med alla andra, som arbeta för reformer, komma till insikt om, hvar de kunna vänta det enda naturliga stödet för sitt arbete. Först då de båda vänsterpartierna togo upp lösningen af kvinnornas rösträttsfråga på sina program kom denna fråga i ett naturligt läge, och det lär väl icke heller längre råda något tvifvel om, på hvilken väg frågan kommer att föras fram till lösning, om det nu blir den förenade vänstern själf, som får göra det, eller om det kommer att gå med kvinnornas rösträttsfråga som med männens, att vänstern för fram frågan och högern blir tvungen att med eller mot sin vilja ge vika för trycket och — föra den igenom.

Men det är nu icke partierna utan pressen, eller rättare partiförhållandena till kvinnorösträtten, sådana de återspeglats i pressen, som här skulle upptas till en flyktig granskning. Vi gå från höger till vänster och börja med Nya Dagligt Allehanda-Vårt Land, som tack vare det kungliga sympatiuttalandet plötsligt återfått något af det intresse, som i synnerhet det sista af de två sammanslagna bladen visade vår fråga, innan ännu excellensen Lindman gifvit klart besked. Af den entusiasm för kvinnorösträtten, som tog sig uttryck i de båda tidningarnas ledare för den 10 oktober 1906, har man på senare tider sett mycket litet spår. Likaså har man nu förgäfvets spejat efter något uttalande i det högerns hufvudorgan, som beredvilligt intog en längre artikel till förmån för kvinnorösträtten samma morgon, som det *liberala* rösträttsförslaget skulle debatteras i riksdagen i maj 1906. Högerpressens hållning företer sålunda i det stora hela mycket få differenser, men det är intressant att se, hur uppfattningen åtminstone i ett afseende skiljer de båda stora högerorganen åt. Medan Stockholms Dagblad alltjämt gör sig till tolk för feministskräck, hvars talan i riksdagen förts af så manliga vedersakare som herrar Kjellén och J. F. Nyström m. fl., ser Nya Dagligt Allehanda-Vårt Land den största faran af kvinno-

rösträttens genomförande i ökning af — manligt inflytande, och naturligtvis af speciellt det manliga inflytande, för hvilket tidningen själf hyser den största fruktan. Hvarför icke en ökning af det manliga inflytandet öfver hela linjen? Den frågan kan säkert högern själf bäst besvara. Det skulle säkert icke heller från högernsynpunkt skada om högerkvinnorna ännu mycket allmänna än hittills komme till insikt om, att det ligger sanning bakom tidningens ord: »Med sympati följa alla klarsynta i-samtiden kvinnornas växande intresse för samhällliga frågor och deltagande i deras lösning». Det vore för öfrigt roligt att veta, om icke just dessa kvinnors — dessa som visa verkligt intresse för de samhällliga frågorna — begäran om medinflytande på lagstiftningen är af mera värde för den kvinnliga rösträttsfrågans rättvisa bedömande än den s. k. intelligensklacks med en romanförfattarinna i spetsen, som ställer sig fientlig mot en rörelse, som den knappast äger de nödiga förutsättningarna att förstå. Allas vår vän Carl Larsson har genom ett uttalande om konstnärer och politik reducerat alla sådana funderingar till deras rätta värde.

Detta om högerpressen. Om det som i sak och på ledareplats förekommit i de liberala och socialdemokratiska hufvudorganen är knappast något att säga. De tyckas vara fullt öfverens med kvinnorna om det berättigade i de medel dessa nu senast användt för att föra sin sak framåt, liksom att alla skäl — verkliga och inbillade — för en fortsatt förhållningspolitik numera bortfallit. På samma gång som Dagens Nyheter konstaterar att kvinnorösträtten varit bland de mycket naturliga kraf, som understundom få vänta på tillgodoseende, därför att konstellationen för tillfället ej är gynnsam för dem, visar den hän på den mycket gynnsamma konstellation, som numera ofelbart måste föra till en snar lösning af frågan. Efter att ha påvisat hur såväl Frisinnade Landsföreningen som Social-Demokratiska Arbetarepartiet upptagit kvinnorösträtten på sina program och påmint om de partimotioner i frågan, som framlagts förra riksdagen, säger tidningen att »vänstern visat, att den ej ämnar ge endast ord och fagra löften, utan att den verkligen vill sätta in sin kraft på att realisera programmet äfven i denna punkt». Ingenting kan vara mera tillfredsställande för kvinnorna att höra, äfven om de i ofvannämnda löften endast se en naturlig konsekvens af de frisinnade idéerna. Majoriteten af de rösträttskrävande kvinnorna ha nog för öfrigt aldrig velat gå in på, att icke konstellationerna både 1905, 1906, 1907 och 1908 kunnat vara lika gynnsamma som den närvarande eller somliga i vissa afseenden ännu gynnsammare.

Om man sålunda på kvinnohåll och vänsterhåll är fullkomligt öfverens om, hvad som gäller den nu-

varande situationen, tyckes det däremot föreligga en viss skiljaktighet i uppfattningen om betydelsen af personskiftet inom ledningen af den kvinnliga rösträttsorganisationen, hvilket på visst håll uppfattats såsom liktydigt med ett systemskifte. Kritiken öfver en del af de beslut, som fattades på det sista centralstyrelsemötet, ha fått gå ut öfver den nya ordföranden personligen. Hur orimligt detta är, förstå nog de bäst, som själfva deltagit i arbetet inom centralstyrelsen, där frågorna på sedvanligt sätt varit föremål för förberedande behandling, redan under den nu afgångna ordförandens presidium. Förslaget om att centralstyrelsen efter Örebromötet skulle uppvakta konungen hade icke framkallat någon opposition ens från de rösträttsföreningar, som nästan uteslutande bestå af kvinnor ur arbetarklassen, socialdemokratiska och icke socialdemokratiska, och hvilka ha sina egna representanter i centralstyrelsen. I bjärt kontrast mot den misstro mot den »borgerliga» kvinnörösträttsrörelsen och dess neutralitetssträfvanden, som nyligen framkommit från socialdemokratiskt kvinnohåll, stå de ord af Landsföreningens nya ordförande, som uttalades i i en ledande artikel i denna tidning strax efter senaste riksdagsvalen: »Ingen som besökt de olika rösträttsföreningarna i vårt land kan förneka, att de varit en skola för enighet och själfuppfostran bland kvinnorna, och har den vägen fört oss framåt, är det också på den vi skola fortsätta. Till allt starkare solidaritetskänsla måste vi fördjupa oss, och detta inte bara med de »efterblifna» inom vårt släkte. För oss måste kvinnörösträtten utan gensägelse stå öfver partifrågorna¹⁾. Och vidare: »De flesta kvinnor skola dock när det gäller hemmet säkerligen kämpa åt samma håll. I alla händelser kan det bli kvinnorna förbehållet att på grund af sina många af naturen själf bestämda gemensama intressen bli de länkar, som ena de kämpande klasserna och bringa frid, där andra utsatt hat.» Att personskiftet på ordförandeplatsen skulle bli orsak till afståndstagande från de socialdemokratiska arbetarkornas sida från den »borgerliga» rösträttsrörelsen har man svårt att tro. Signalen till ett afståndstagande var i så fall redan gifven långt innan ordförandeskiftet, ty redan på den socialdemokratiska kvinnokongressen i början af sistlidna augusti fattades en resolution i rösträttsfrågan, där det bland annat hette: — — — »anser kongressen att arbetarkvinnorna bäst kunna arbeta för en rättvis lösning af frågan genom sina egna organisationer (de socialdemokratiska klubbarna)».

Att de socialdemokratiska kvinnoklubbarna icke äro något alldeles nytt bevisas bäst däraf, att de i närvarande stund räkna cirka 3,500 medlemmar, fördelade öfver 115 klubbar, och att äfven de ha en stor och viktig mission att fylla är ju alldeles klart, då de äro ämnade att i en mängd afseenden, som stå utom rösträttsföreningarnas verksamhetsområde, tillvarataga särskildt de kroppsarbetande kvinnornas intressen. Men

de särskildt rösträttsintresserade bland arbetarklassens kvinnor skola nog fortfarande såsom hittills — så hoppas vi åtminstone — inse fördelen af att också vara med i en rörelse, som endast har lösningen af den för alla kvinnor gemensamma rösträttsfrågan på sitt program, i synnerhet som denna rörelse på så många platser i landet erbjuder ett rikt tillfälle just för förvärfvande af den medborgarbildning och den kunskap i samhällslära, som ofvannämnda resolution satte såsom ett af sina önskemål.

Om Landsföreningens nya ordförande också fortfarande behållit tron på den goda viljan och det ärliga uppsåtet hos kvinnörösträttens verkliga vänner bland högern, kan hon nog icke vara alldeles blind för betydelsen af vänsterpartiernas ställning till vår sak, då hon i ofvan citerade artikel säger: »Otvifvelaktigt har utgången af höstens val varit till förmån för den kvinnliga rösträttsrörelsen. Man har nu rätt att vänta sig en Andra kammare, som genom tillmötesgående vill skaffa vår fråga ur världen och ge oss fruktbarare saker att sköta. Redan kvinnornas flitiga detagande i valrörelsen har utgjort en varning för de extrema motståndarna och en vink för vännerna om den lifaktighet, som kvinnor äfven i politik kunna utveckla».

Hvad vi vänta af den nya Andra kammaren, därom gaf Örebromötet för öfrigt ett enigt och klart besked.

Seminarier på landsbygden.

Med anledning af diskussionen i Dagny om lämpligheten af att förlägga seminarierna till landet ber undertecknad få göra ett anspråkslöst inlägg.

Så alldeles utan erfarenhet på detta område äro vi nog icke. Det finnes några småskoleseminarier, som äro förlagda till landsbygden. En belysande episod från ett af dessa vill jag framdraga.

Föreståndarinnan hade ledsnat på det isolerade lifvet i den aflägsna landsdelen och längtade till en ort, där civilisationens lif pulserade friskare och kraftigare. Hon fick en annan plats och nu förklarades tjänsten vid seminariet ledig. Ingen sökande anmälde sig. Då nödgades man anförtro det viktiga uppdraget åt en ung, oerfaren e. o. lärarinna på trakten. Och ändå låg icke detta seminarium enstaka på landet utan i en folkrik by...

Vår tids människor ha benägenhet för att flytta samman i städer. Där hopas bildade personer från alla trakter af landet, där finner man bildningsmaterial af ypperligaste slag, under det på landsbygden svårigheten att få lämpliga lärarekrafter är större och det att få en någorlunda kompetent vikarie hör till omöjligheten, om så illa skulle hända, att en lärare eller lärarinna insjuknade eller af annan anledning blefve förhindrad att sköta sin tjänst.

Skulle alltså seminarieläroverna, praktiskt sedt, vinna genom seminariernas förläggande till den genuina lands-

¹⁾ Kurs. af oss.

bygden, så skulle de åter enligt mitt förmenande ha alla utsikter att förlora i teoretiskt hänseende.

Men att förlägga seminarierna till landsbygden i omedelbar närhet af en större stad skulle kanske endast skänka förmåner. Så är ett seminarium, jag känner till, beläget, och där har man lätt att få lämpliga lärarekrafter, enär kommunikationerna äro de bästa. Där kunna eleverna få njuta af både stads- och landtlifvets förmåner, ägna sig åt trädgårdsskötsel o. s. v. samt göra sig förtrogna med det lif, som lefves på landsbygden. Ibland reser hela seminariet in till staden för att tillägna sig de bildningsmöjligheter, som ligga i de offentliga samlingarna, i bibliotek och museer m. m.

Många unga flickor från städerna, som efter genomgången seminariekurs hamna på landsbygden, måste ju känna sig mer eller mindre främmande för det lif, som de där måste lefva. I inledarinnans artikel finnes därför något att beakta. De sorgliga följderna af att stadsflickor utan praktisk utbildning försatts till aflägsna landskolor har jag några gånger också haft tillfälle bevittna. Men städernas förmåner böra seminarierna icke afsäga sig. Landsbygdens unga kvinnor, som vilja bli lärarinnor, få där rika tillfällen till utveckling. För dem skulle utbildningen bli allt för ensidig, om seminarierna förlades till den genuina landsbygden.

A. H.

Den första ryska kvinnokongressen.

Bref från Ryssland.

De ryska kvinnornas första kongress, som ägde rum i St. Petersburg i december 1908, öppnades under de mest ogynnsamma förhållanden. De två ryska kvinnoföreningar, på hvilkas initiativ kongressen tillkommit och hvilka ordnat programmet för densamma, måste vidtaga förändringar och inskränkningar på grund af åtskilliga förbud utfärdade af minister Stolypin. Två viktiga punkter på programmet måste strykas, frågan om organiserandet af ett ryska kvinnors nationalförbund samt de tillämnade föredragen öfver kampen för kvinnans politiska och samhällsliga rättigheter utomlands och i Ryssland.

Hela organiserandet af mötet var i full öfverensstämmelse med den reaktionära anda, som tagit sig uttryck i de ofvannämnda förbuden. Hvarje möte stod under kontroll af tvänne polistjänstemän, hvilka anoterade alla yttranden och ofta tystade talarna utan något verkligt skäl, såsom då дума-representanten Schingareff förbjöds att fortsätta sitt tal, emedan han kritiserat oktobristernas uraktlåtenhet att arbeta för kvinnornas rättigheter. Stora ingången till möteslokalen bevakades af en polisstyrka på 20—30 man.

Trots dessa ogynnsamma förhållanden följdes kongressens förhandlingar med lifligaste intresse af alla fram-

stegsvänliga partier i Ryssland, och det allmänna intresset var så stort, att under en hel vecka intogos mötesreferater på den bemärktaste platsen i tidningarna. Sympatien var allmän för dessa kvinnor, som under den nuvarande reaktionens tid vågade höja sin röst till protest mot de sociala, politiska och ekonomiska missförhållandena i vårt land.

Omkring 800 medlemmar deltog i kongressen. Ett betydligt antal måste afvisas på grund af bristande utrymme.

Sektionen för diskuterandet af kvinnornas politiska rättigheter (denna fråga fick afhandlas på enskilda sektionmöten) räknade största antalet deltagare. Olyckligtvis uppstod här genast ifrån början en schism. Majoriteten hyllade sig till den Internationella Rösträttsalliansens program, hvilken ju omfattar alla klasser och alla partier i ett gemensamt förbund för tillvaratagandet af kvinnans politiska rättigheter. En minoritet däremot — mest bestående af socialdemokrater — förklarade att demokrater icke kunde samarbeta med de »borgerliga» kvinnorna. Såsom argument för denna åsikt framfördes vanställda skildringar af förhållandena i England, Tyskland och Norge, i det man sökte göra gällande, att i dessa länder de olika partiernas kvinnor arbetade hvar för sig, att suffragetterna i England och att Nationalförbunden i Danmark och Norge voro emot allmän rösträtt för kvinnor, att kvinnorna i Finland fått rösträtt genom socialdemokraterna. Dessa oriktiga uppgifter vederlades emellertid till fullo, och fröken Annie Furuhjelm, som var närvarande vid kongressen, lämnade en klar redogörelse af huru den politiska frigörelsen i Finland icke vunnits genom ett politiskt parti utan genom samarbete mellan olika partier och klasser. Fröken Furuhjelm applåderades lifligt af alla kongressens deltagare.

Det var att frukta att meningsskiljaktigheterna mellan de båda partierna inom sektionen skulle bringa ondt åstad, möjligen kunna nyttjas såsom en förevändning af myndigheterna för att upplösa kongressen. Detta blef emellertid icke fallet, och man lyckades ävågabringa en sorts sammanjämkning af åsikterna. Socialdemokraterna medgafvo en af omständigheterna beroende möjlighet till samarbete med kvinnor af andra klasser och partier.

Kongressen i sin helhet gaf en sorglig inblick i de ryska kvinnornas ställning och bevisade till fullo nödvändigheten af en förändring af de lagar, som nu beröfva kvinnorna frihet och självständighet. Flera resolutioner antogos äfven i detta syfte.

Kongressen afslutades med några ord af en kvinna, värdiga kvinnor som kämpa för rättvisa och frihet. En af de delegerade, m:me Degtereff, reste sig och uttalade en passionerad protest mot dödsstraffet. Hennes ord hälsades med stormande bifallsrop och applåder. En polistjänsteman skyndade fram för att förklara kongressen upplöst. Han hade emellertid redan förekommit af kongressens ordförande.

St. Petersburg, jan. 1909.

ZÉNÉIDE MIROVITCH.

Konstitutionsutskottet och kvinnornas rösträttsfråga.

Konstitutionsutskottets sammansättning har för vår fråga ej ringa betydelse. Att döma af utgången af valen och kandidaternas uttalanden, så hafva vi att vänta majoritet för vår sak i Andra kammaren. Men från den Första kammarens majoritet kan man ju ännu befara motstånd. Konstitutionsutskottets utlåtande kan dock i ej oväsentlig grad hafva inflytande på detta Första kammarens med bäfvan afvaktade domslut.

Vid 1906 års riksdag, då skrifvelsen till regeringen med begäran om utredning gick igenom, var första kammaren säkerligen påverkad af konstitutionsutskottets tillstyrkan. Vid de därpå följande riksdagarna har ju emellertid ej utskottet velat taga steget från utredningsståndpunkten till beslut om hvilande förslag. Hvad kan vara att vänta af 1909 års konstitutionsutskott?

Bland Första kammarens 10 medlemmar har den omedelbara lösningen af vår rösträtts- och valbarhetsfråga ingen säker vän annat än i lektor Säve, — samma ofördelaktiga proportion mellan för och emot som förra året.

Men alldeles otänkbart är ju ej att herr Säves klara ståndpunkt kunde inverka på någon eller några af de öfriga nio. Herr *Säve* har vid 1908 års debatt om kvinnans rösträtt yttrat följande:

»Men nu synes det mig vara alldeles uppenbart, att med principen om allmän rösträtt låter det icke förena sig att undantaga öfver hälften af landets medborgare från denna rösträtt. Och det skydd de proportionella valen skulle gifva minoriteterna lär väl blifva illusoriskt, när det icke ens skall komma hälften af nationens medlemmar till del. — —

— — när Riksdagen fattade sitt beslut förlidet år var det personlighetsprincipen som för den var den bestämmande normen; men har nu Riksdagen fastslagit personlighetsprincipen, bör den ock, synes det mig, icke kunna utan att brista emot logikens lagar bortse från densamma, när det blir fråga om kvinnorna. — —

Emellertid skulle icke jag påyrka utsträckning af rösträtten äfven för kvinnorna, om det icke vore min fasta öfvertygelse, att sådant skulle lända till samhällets bästa. De sociala frågorna få en allt större betydelse i våra dagar än förr. De tränga sig på oss, de komma oss allt närmare in på lifvet, och det dröjer helt säkert icke länge, innan de komma att ställas allra främst på den politiska dagordningen. Se vi nu närmare på dessa frågor, så finna vi emellertid, att en stor del af dem står i det intimaste samband med hemmets förhållanden, men när så är, är det tydligt att hemmens vårdarinnor, kvinnorna, också böra utöfva inflytande vid dessa frågors lösning; och detta allra helst som de i många fall synes hafva — kanske i högre grad än männen — förutsättningarna härför.»

Skulle emellertid ej någon af de nio, hvilka äro herrar Behm, Berger, Blomberg, Clason, Fahlbeck, J. F. Nyström, Sjöholm, Uppström och G. F. Östberg, gå öfver till herr Säves ståndpunkt, så är likväl ej allt hopp ute för kvinnornas rösträttsfråga att blifva stödd af konstitutionsutskottet, ity att valen från Andra kammaren utvisa en uppmuntran för vår sak. De tre nyvalda hrr Broomé i Bårslöf, Sundström och V. Larsson äro anhängare, och med dem som utgå befrias vi från en af våra bestämdaste motståndare, fast vi återfinna honom tyvärr som suppleant. Bland Andra kammarens ledamöter hafva vi nu således samma proportion som bland Första kammarens, fast talen äro omvända: 9 som uttalat sig för vår sak och 1 motståndare. Motståndaren är hr Jansson i Djursätra och anhängarna utom de tre nämnda nyvalda hrr Beckman, Bonde, Callerholm, Ericsson i Vallsta, v. Schéele och Staaff.

Således ligger vår sak nu så i konstitutionsutskottet att döma efter föregående uttalanden att 10 stå emot 10 — en för oss kvinnor onekligen rätt spännande situation. Det blir då kanske lotten — om den vid omröstningen aftagna röstsedeln innehåller ett ja eller ett nej — som skall afgöra vår sak. Men vi vilja ej uppgifva hoppet att någon eller några af de 10 motståndarna skola gå öfver till den omedelbara lösningens ståndpunkt. Vi hoppas på hr Säves ofvan anförda skäl förstärkta med hr *Staaffs*:

»och då jag för min del måste se en konsekvens utaf den manliga rösträtten i att nu gifva kvinnorna rösträtt och äfven valbarhet, då jag vidare icke kan glömma erfarenheten från den långa historien om männens rösträtt och hvart det tager vägen, då man nekar i årtal och tiotal af år att uppfylla ett äkta och rent rättfärdighetskräf, och då jag icke kan finna, att på något sätt i rösträttsfrågans nuvarande läge det kan vara något olämpligt, opraktiskt eller skadligt att medgifva äfven kvinnorna den af dem lifligt åtrådade medborgarrätten, så ber jag, herr talman, att få hemställa om bifall till den af mig med flera väckta motionen.»

Vidare sätta vi vårt hopp till hr *Callerholms* förut så väl framförda rättfärdighetsargument:

»Hvarför skola vi icke ju förr dess hellre öfva denna rättfärdighet? Hvarför skola vi icke i ett slag söka vinna målet så helt och fullt som möjligt?»

Och till hr *Beckmans*

»en försummelse att nu taga det gynsamma tillfället i akt skall lända till stor skada för vårt land, ett bifall till det föreliggande förslaget skulle främja lösningen af en fråga, som det är af yttersta vikt att *snart* lösa.»

Vidare få vi sätta vårt hopp till friherre *Bondes* vid debatten i Andra kammaren uttalade öfvertygelse

»att det skulle vara till lycka och välsignelse för hela vårt land och för arbetet inom Riksdagen, om det förslag, som nu blifvit framlagdt, kunde blifva antaget. — —»

Alla dessa nu citerade, öfvertygande skäl ytterligare

förstärkta med argument från de öfriga af våra säkra anhängare i konstitutionsutskottet borde kunna åstadkomma att 1909 års konstitutionsutskott får hedern af att hafva tillstyrkt en omedelbar lösning af kvinnornas rösträttsfråga.

Jeanne d'Arc — en kvinnlig riddare.

Af SIGRID PLATEN.

I.

Kan man tala om en kvinnlig riddare, så har världen sett en sådan, en enda. Utan tadel och utan fruktan och — det är icke för mycket sagdt — utan like i mänsklighetens häfder, står Jeanne d'Arc, jungfrun från Domremy, bland alla medeltidens besjungna ädla riddaregestalter som ensam och värdig representant för sitt kön. Med blicken trosvisst riktad mot höjden och hvarje muskel i den unga kroppen spänd till det yttersta under harnesket, hela gestalten präglad af okufflig viljekraft, så har konstnären frammanat hennes bild, där hon högt till häst med svärdet lyftadt rider ut till strid. Han har därmed träffat själfva kärnan af hennes personlighet: hennes innerliga fromhet och hennes käcka mod, med ett ord, hennes sant ridderliga väsen. Betraktas hon ur denna synvinkel, skall mycket af det oformligt legendartade, som utan hennes förskyllan kommit att vidlåda henne, falla af, utan att den glans, som står kring hennes gestalt, därigenom i ringaste mån bleknar i eftervärldens ögon. Tillräckligt mycket gåtfullt skall likväl kvarstå för att fortfarande göra Jeanne d'Arcs lif till ett föremål för lärdas och historikers forskningar och djupsinniga spekulationer. Ty från hennes första framträdande stod ett spörsmål vid hennes namn, och sannolikt kommer det att stå kvar, huru olika det än formuleras af växlande tider.

Enklarest ljöd frågan för hennes samtid. Medeltidens heliga enfald kände blott tvänne alternativ: antingen var denna underbara jungfru af djäfvulen djäfvulsk

eller ett den Högstes sändebud — en häxa eller en ängel.

Var hon en bedragerska eller själf bedragen? lydte spörsmålet längre fram i tiden.

Bör hon kanoniseras som ett helgon? frågar på fullt allvar det ur sjuttonhundratalets skepticism uppvaknande franska folket.

Var hon, när allt kommer omkring, endast en ovanligt enfaldig bondflicka, en inlärd docka i munkarnas, ett segrande standar i riddarnas eller ett viljelöst politiskt redskap i intrigerande hofmäns händer?

Ungefär på detta sätt har den ännu aldrig utredda frågan uppställts af Anatole France i hans förra året utkomna, på omfattande källstudier grundade, vidlyftiga Jeanne d'Arc-biografi. Ehuru författaren i detta monumentala verk tydligen velat se henne genom skeptikerns kalla synglas, är hans sympati för henne omisskänlig. Han har för mycket af samma galliska

blod som hon för att vilja förringa hennes hjältinnevärde, och trots allt ösande ur för henne fientliga källor, faller hans uppkonstruerade teori om de andliga fäder, som i hemlighet leda Jeanne efter sitt behag, grå och matt till marken.

Den som ända från medeltidens dunkel fram genom tiderna följer och i nutidens nyktra belysning uppmärksamt skärskådar Jungfrun af Orléans, sådan hon framstår ur de otaliga gamla krönikorna och biografierna af nyare och nyaste datum, skall komma till en långt mera konkret uppfattning af henne än hen-

Jeanne d'Arc.
Ryttarestaty af Dubois.

nes samtid. Han skall visserligen icke kunna förbise det betagande sagoskimret öfver hennes lefnad, men han skall dock finna, att han här har att göra med en sällsynt personlighet, en af de starka strömmar, som gå med egna vågor genom hafvet. Ty långt ifrån att ledas, hör Jeanne d'Arc till dessa som med långa mellanrum födas för att leda sin tids människor eller sin tids tankar. Hon är en af dem, som begåfvats med den stora psykiska kraft, hvars hemliga källåder ingen mänsklig slagruta ännu förmått utpeka och hvars verkningar, då den gång efter annan spontant väller fram, för världen te sig mera mirakulösa, ju svagare det dödliga redskapet är.

Underbart i sanning, att vid en tidpunkt, då den franska rasens kraft syntes uttömd, skulle all dess frihets kärlek, all dess hänförelse, allt dess handlingsmod, koncentrerade i en ung flickas själ, på nytt blossa upp, och hon därigenom rädda sitt folk från en ifrågasatt undergång. För att fullt förstå betydelsen af Jeanne d'Arcs insats i hennes lands historia, är det emellertid nödvändigt att först göra sig reda för, under hvilka tidsförhållanden hennes lefnad inföll.

Hvad historien på sitt korta, kärft sätt har att mäla om Frankrikes förtviflade politiska läge vid 1400-talets början, kan täljas i få ord. Sedan sextio år tillbaka pågår där vid denna tid mellan Englands och Frankrikes konungar den väldiga, förbittrade kamp, som gäller den franska kronan. Samtidigt ligga inhemska partier i fejd med hvarandra. »Armagnac'ar» representera franske konungens anhängare, »bourgignoner» den mäktige hertigens af Bourgogne, hvilken åter lånar engelsmännen sitt stöd. Rövvarskaror husera efter behag i det utarmade, ödelagda landet. Under herremännens oupphörliga skärmytslingar lider småfolket ohyggligt utan att våga klaga. Byarna brandskattas, boskapen, bondens enda egendom, bortföres, skördarna nedtrampas, och i träden vid korsvägarna hänga — icke missdådare — utan hederliga bönder och borgare i sådan mängd, att krönikan om dem kan begagna det hemska uttrycket »människofruker». År 1420 sluter då en skamlös fransk drottning ett skamligt fördrag med nationalfienden, hvarigenom hon förråder sitt land åt honom. Hela norra delen af Frankrike jämte Paris är nu i engelsmännens våld. Långt söderut sitter under tiden den viljesvage Karl af Valois som medelpunkt i ett hof af från gods och hem flyktade män, lika obeslutsamma och oföretagsamma som han själf. Konunganämnet har han tagit och därmed siffran den sjunde, men enligt dåtida föreställningssätt är han, såsom ännu okrönt, endast dauphin af Frankrike. Hans rival i nordn, den engelske Henrik VI, har äfvenledes blifvit utropad till konung af Frankrike, och, ehuru blott ett barn, har han däremot kraftiga förmyndare och dugliga härförare, hvilka just äro betänkta på att med nya trupper och större nit fullfölja eröfringsplanerna på landet hinsidan kanalen.

Om allt detta ger historien oss nöjaktigt besked.

Men all den härresande grymhet, all den barbariska råhet, all den skräck och stumma jämmer, allt det outsägliga ve en tid som denna bär med sig, låter den oss knappast skymta. Med uppbyggande af all vår fantasi skola vi endast ernå en blek föreställning där-om. Och för att uppfatta denna längst förflutna tids människor måste vi äfvenledes kalla vår starkaste fantasi till hjälp. I en underlig halfdager se vi dem vandra som midt emellan dröm och vaka, höga som låga lika ovetande, lika vidskepliga och räddhågade som barn inför allt, som är ovanligt och oförklarligt. Båfvande tror detta mänsklighetens barnasläkte på djäflar, helgon och uppenbarelser, på mirakler, hemlig trolldom och häxor men föga eller alls icke på egen kraft. »Ingen förmår kämpa mot sitt öde, som styres af stjärnornas gång. En gud bor visserligen i höjden, men det beror på helgonens förböner, om man får nå fram till honom med sitt andragande».

*

Omkring år 1410 (el. 1412) midt under dessa landets yttre trångmål och folkets hemsökelse och inre anfäktelser var det som ett fläcke barn skådade dagens ljus i ett enkelt bondehem i den lilla gränshbyn Domremy. Om någon förutsagt detta barns öde, skulle hennes far, den hederlige Jacques d'Arc med egen hand utan vidare ha dränkt henne. Själff hotade han henne därmed, då han några år senare i en profetisk dröm såg henne draga bort bland krigsfolk. Han var en af byns betrodda män, till hvilken man litade i dessa ständiga ofredstider. Af honom torde den lilla Jeanne ha inhämtat, hur långt man vid kritiska tillfällen kommer med myndig och orädd beslutsamhet. Lika troligt är, att hon af den fromma modern insupit sin starka gudsfruktan. Från hennes tidigaste barndomsår fyllde hennes öron dagligen af tal om örlig och krigiska skräckscener och till hennes barnaminnen hörde mången nattlig flykt från hus och hem vid skenet från antända kringliggande byar. Enhvar, som satte sig till motvärn, drabbades af ett fruktansvärdt öde, säkerhet fanns endast bakom befästa murar. Hvilken spännande äfventyrstid för barn! Liksom de vuxna delade äfven dessa sig i fientliga partier, och Jeanne's bröder skaffade sig ofta blodiga pannor i de hetsiga striderna med grannbyns barn. Kanske deltog hon själf däri? I alla händelser har hon med klappande hjärta åsett de verkliga drabbningar mellan harnesklädda ryttarskaror, som ägde rum på höjderna kring Domremy. Och den eldiga kamplusten har vid det väldiga vapengnyet vaknat i hennes modiga själ. Men då hon blef äldre, har hon älskat att lyssna till de talrika vägfärandes nyheter från alla väderstreck. Från norr blefvo tidenderna allt ondare och hotfullare. Från söder fanns föga att mäla. Med lågande barnakinder har hon utfrågat dessa nyhetsförtäljare och har då fått erfara, att man icke kunde vänta sig annat än att det skulle gå konungen emot, så länge han icke var smord med den heliga oljan i Reims. Hur ofta har hon

icke fått höra legenden om denna olja, som kommit ned från himlen med en dufva. Och så en dag har man i hennes närvaro förtalt sägnen, att liksom Frankrike förrådts af en kvinna, så skulle det omsider räddas af en jungfru från skogen Bois Chesnu. Denna skog låg alldeles nära Domremy, och som en tändande gnista har den gamla spådomen slagit ned i hennes fantasifulla själ.

Hon blef inåtvänd och drömmande. Ingen af hela barnskaran lyssnade så uppmärksamt som hon, när modern på sitt naiva sätt förtalde någon af de legender, af hvilka hon samlat ett så godt förråd på den pilgrimsresa till Rom hon en gång skall ha företagit. Utanför byn under »Feernas träd» älskade Jeanne att drömma. När dimmorna stego upp ur dalen, flätade de underliga gestalter rundt omkring henne: kungar och prinsessor, riddare i hjälm och harnesk och helgon med mantel och krona, alldeles sådana som hennes mör utmålat dem för henne. Hon föreställde sig, hvad hon skulle säga till dem — — — och mycket måste hon äfven tänka på sin olycklige kung långt nere i södern och de fräcka främlingarnas vilda framfart. Hvad tänkte väl konungens män på, som icke reste sig som en enda man och fördrefvo dem ur riket, så som hon dref sin fars får i fällan! Hade hon blott varit riddare — — hade hon haft en häst och ett svärd skulle hon — — —. Voro sådana tankar syndiga? — — — Nåväl, då ville hon i stället bedja Guds heliga moder och alla helgon om hjälp. Hvarför hade hon icke förr tänkt på detta! Hon drog sig undan sina lekkamrater, och natt och dag bad hon så förtröstansfullt som endast ett barn kan bedja.

Hennes hem låg tätt invid byns kyrka, och dess till andakt manande klockor blefvo hennes käraste vänner. Vid vesperringningen gick hon ut i den lilla örtagården bakom huset, där hon brukade sitta vid sin spånad, och hon lyssnade med glädje till dessa malmtoner, som liknade Guds och englars röster och som tycktes tala rakt igenom hennes själ. Barnaårens drömmar om krigiska bedrifter hade efterträds af stilla exstas. I sitt trettonde år hörde hon då under klockringningen alldeles tydligt en röst, som manade henne att vara from och ofta gå i kyrkan. I början endast »såg» hon röster, men snart urskiljde hon dem såsom ärkeängeln Mikael och helgonen Sankta Katarinas och Sankta Margaretas. I synnerhet dessa två sistnämnda blefvo från denna stund hennes trogna ledsagare i alla lifvets skiften, hennes rådgifvare och tröstare. Men för ingen, icke ens för sin bikt-fader, vågade hon omtala dessa syner. Ty det var icke likgiltiga ting rösterna hade att meddela henne.

(Forts. i nästa nummer.)

Arbetslöshetsräkning i Strängnäs. Med anledning af en skrivelse från länsstyrelsen om anställande af arbetslöshetsräkning inom staden har Strängnäs stadsfullmäktige tillsatt en femmannakommitté för verkställande af räkningen. En kvinnlig medlem af kommittén, fru Augusta Widebeck, invaldes.

Litteratur.

Våga, Vedervåga. Anteckningar och bref — från Uppsala — återgifna af *Gustaf Otto Adelborg*. Wahlström & Widstrands förlag 1908.

Begär — trotsande, makt ägande begär till det lif, som är inom, utöfver det af tillfälligheter förvirrade och invecklade, det förströdda, bär G. O. Adelborgs produktion och låter honom »med lugn och förvissning» intränga i och genomtränga sitt lifs och sin synvidds »händelser», så, att han når deras innersta, händelselösa enhet. I sin första bok, »Om det personligt andliga», gaf han en genomförd och lidelsefullt klar bild af sin lifssyn — nu, i sin andra, har han gifvit en person, som med denna lifssyn ständigt inför sig lefver i en faktiskt bestämd miljö, Uppsala, och huru denne i en serie belysande situationer på sitt särskilda sätt hör, ser och reagerar.

Denne unge diktarperson äger verkligen oförskräcktheten att gå den s. k. verkligheten in på lifvet — och utfinna den egentliga, den lefvande verkligheten! Han vet sig ha rätt att handskas efter eget godtfinnande med de yttre formerna, obehindradt omväxla stridssättet, blott målet, den eftertraktade klarheten, ständigt bestämmer riktningen — och så, genom att författaren i sitt uttrycksätt och den skildrade i sitt skärskådande alltjämt genomtränger till detta ett-och-samma, den inre klarheten, vinner hvarje stycke och till sist bokens komposition enhet — och icke komponerad utan afsiktsfri, melodios.

Det är genom träffsäker styrka i epitetet och naturligt sträng koncentration, som språket får denna sin förmåga att genomtränga, blir melodiskt, så, att det framkallar bilderna mot bakgrund, belysta, förklarade, af ett öfverlägset, visionärt medvetande, så, att bindetonen, undertonen alltjämt fullföljes till enhetlig melodi.

Se här ett prof, hur han lyckas — jag citerar ur beskrifningen af den första promenaden i Uppsala... hur här från början »det studentikosa», så, som det »florerar», på gator och torg, utifrån sedt, ter sig mot hans synkrafts dager: »Dessa ofta ansträngt fria rörelser, och detta öfverdrifvet lifliga samspråk, eller dessa forceradt intelligent forskande blickar och kunskapstorrt, stereotypt hänfulla löjen, hvad voro de annat? Dessa unga män — man fick t. o. m. ibland intryck af att de ville tillägna sig något af, hade något af förhärdadt drumliga gubbars meningslösa all-erfarenhet — och ändock tillika ville vara ungdomliga».

Och ett annat, ett skarpt och kvickt, tillika glansfullt, epigramliknande stycke ur kapitlet »Komiskt misstag på min person». Det börjar: »Det var en teolog, en artig, »juste», välbeläst, världsmannamässigt afmätt och fariseiskt smidigt förekommande person, en systematiskt »religiös» student, en uppsala-teologernas ceremonimästare, som tog miste på min person, tog så komiskt miste på min person».

Det finnes här en hel del på detta sätt roliga kapitel, där han med sig själf som reagens upplöser och avslöjar typiska, i studentikos eller annan skenfager instängdhet befintlige. Det är en strid, där den ene blott »låtsas»

kämpa med öppna vapen, och då han nått sitt mål, går tyst — eller raskt visande sitt rätta ansikte — vidare.

Mer fagra bilder och värmande, entusiastiska ord finner han efter möten med någon vacker, hjärtlig person eller i ensamma begrändans och erinrans stunder. Han vågar hängifna skildringar af människors och, kanske mest vågadt och mest pröfvande, därvid ock sin egen skönhet — men skönhet, det är just och blott det oskuldfullt, hängifvet lefvandes renhet, den oförskräckta renhet, som vågar och måste vara försvarslös, obeväpnad inför ond och oren vilja — som så särskildt blir ägnad att skymfas. Skymfas — javäl — fast innerst är skönheten allsmäktig, innerst är just dess försvarslöshet makten, som till sist öfvertygar eller dömmar!

* * *

Jag finner det kapitel, som kallats »Sörmländsk naturskönhet. Några entusiastiska anteckningar. Ivar Conradsson till ära.», vara vällustigt skönt. — Hvilken ymighet lustmättad lifskraft! — Ur lärdomsstaden, det gråa, instängdt dimmiga Uppsala, fördes diktaren af sitt begär till andra, mer rika, mer mot drömmare gästvänliga trakter, och så växte i hans dröm Sörmland fram — ur kärleksfull, klar, intensiv erinran och ur Ivar Conradssons dikter.

Ur dessa dikter — javäl, de äro ägnade därtill, ty deras författare är rik på skönhetssyner, en erotiker, benådad med himmelska drömmar, drömmar om jordisk, ur jorden växande, längtansfullt lif och hans dikter bära dem klart rena, i ord, som kunna brinna och lysa af blod, helt burna af melodien.

Han är det »hårdt slutna», i slutenhet växande — inför hjärtans innerliga skönhet helt öppna lifvets diktare. Få skalder ha blifvit mottagna med så mycken skymf och missförstående — men ändå färre med så entusiastiskt erkännande från dem, som förstodo, och detta väl därför, att hans dikter blott handla om det, som med de högsta orden uttryckes, hvars skönhet blott entusiasmeradt kan berömmas!

* * *

Till sist vill jag blott nämna tillägget till sista kapitlet — »Kallt stål och en inre eld» — formeln för diktarens temperament — huru han använder sitt kalla, smidiga stål på den s. k. »öfvermänniskan», huru han låter denna stort tilltagna, af allehanda bildningsfärdigheter och allmänna företräden konstruerade apparat framstå i ljuset af en inre eld — och visar, hur skugglik, hur död den är. Det stora kraf och det höga erkännande, som han låter sig själf bära upp, då han vågar på egna vägar, efter egna värden och värderingsgrunder lefva lifvet och vet sig kunna det, vill han sålunda på intet sätt kalla öfvermänskligt, utan tvärtom, i egentligaste mening mänskligt, och hvarje människas innersta möjlighet — hvilken möjlighet ingalunda genom intelligens och bildning eller synbara moraliska »företräden» blir verklighet — utan —

han avslutar så boken — det gäller »att vara, icke öfvermänniska', icke heller en operoslig detalj i ett allmänt 'helt', nej, men en fri och stolt och rätt kärleksfull människa».

JONN MONTELIUS.

Om de oäkta barnens ställning påmint professor Fahlbeck vid remissdebatten i Första kammaren. Vid 1907 års riksdag väckte hr Fahlbeck en beaktansvärd motion angående skrivelse till konungen med begäran om framläggande af förslag till lag rörande utom äktenskapet födda barn och deras mödrars rättliga ställning. Motionen gick igenom men någon utredning från k. maj:t väntar alla af frågans vikt intresserade ännu på. Männe herr Fahlbeck, då han vid remissdebatten framförde sin välkomna och behöfliga påminnelse i denna sak, ej då också tänkte på, hur våra olyckligt ställda barn och mödrars förhållanden just beröra kvinnorna och att lösnigen af sådana frågor skulle påskyndas om kvinnorna hade medinflytande, liksom de ej borde afgöras utan kvinnornas hörande?

Föreningsmeddelanden.

Vid **Fredrika-Bremer-Förbundets Linköpingskrets** sammanträde den 23 jan. 1909 framlade kretsstyrelsens ordförande ett inom styrelsen väckt förslag, enl. hvilket § 3 i kretsstyrelsens stadgar skulle erhålla förändrad lydelse. Antalet styrelsemedlemmar, som hittills utgjort 5, skulle höjas till 7.

Förslaget antogs enhälligt och förklarades hvilande till nästa sammanträde, årssammanträdet i februari. — Åt kretsstyrelsens ordförande uppdrogs att till kretsarna och förbundsombuden utsända meddelande om det allmänna kretsmötet, som skall hållas i Linköping den 13 och 14 april. En värds-kapskommitté, bestående af tre personer, tillsattes, hvilken fick i uppdrag att anordna samkväm under mötet och styra med inkvartering af mötets gäster.

Skåneförbundet af föreningarna för kvinnans politiska rösträtt afhöll sitt årsmöte den 24 januari i Helsingborg. 11 föreningar voro representerade med ett 50-tal medlemmar. Till förbunds-kommitté för 1909 valdes fru Sophie Lindstedt, Engelholm, fru Louise af Ekenstam, Lund och fröken Gunhild Linder, Landskrona. Till behandling förelägo åtskilliga frågor. Till frågan »Hvad kan göras för att förmå de själf-försörjande kvinnorna i post, telegraf, telefon och kontor att mera allmänt ansluta sig till de kvinnliga rösträttsföreningarna?» gjordes följande uttalande:

»Mötet uppmanar de närvarande representanterna för de olika rösträttsföreningarna att hvar på sin ort försöka påverka de själfständigt arbetande kvinnorna, särskildt de i post, telegraf och kontor, att mera allmänt sluta sig till de kvinnliga rösträttsföreningarna för att få stöd och gifva stöd i allas vår sträfvan för fosterlandets väl».

Nästa årsmöte skall hållas i Hesselholm.

Breflåda.

Ester J—r. Eder i bref till redaktionen uttryckta önskan skola vi med nöje tillmötesgå, men för vidare behandling af saken är uppgifvandet af Eder anonymitet nödvändig.

Rättelse. I artikeln »Svenska folkskolläroverkens och praktisk folkundervisning» i förra veckans nummer hade genom tryckfel oriktig uppgift infuttit om medlemsantalet i Sveriges allmänna folkskollära-förening. Medlemmarnas antal uppgår till närmare 12,000.

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man *alltid* göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$, och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje haltårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid* minst 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* anorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7 $\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

BILDAD UNG DAM med de bästa referenser söker plats som sällskap och hjälp i fin familj. Genomgått elementarläroverk, Upsala fackskola, samt vistats ett år i Tyskland! Närmare upplysningar genom Stockholms Uthyrningsbyrå, Kungsträdgårdsgatan 12. Allm. tel. 23580. Riks 12907.

UNG FLICKA af god familj, som genomgått fem månaders kurs i Karlskoga Praktiska skola, söker plats att gå frun tillhanda. Önskar anses som medlem af familjen. Svar motes tacksamt till »Marianne», Ludvika, p. r.

PLATS ÖNSKAS som hjälp och sällskap af yngre flicka, som genomgått handelsskola samt är kunnig i sömnad. Svar märkt »Familjemedlem 20», Eskilstuna p. r.

VÄRDINNEPLATS sökes nu eller till våren af ung flicka hos änkeman eller ungherre i Stblm. Sökanden är skicklig i matlagning samt äger goda förutsättningar att ordentligt förestå och sköta ett hem på egen hand. Svar till »Musikalisk 23 år», Vimmerby p. r.

VÄRDARINNA OCH SÄLLSKAP hos äldre person önskas med första af bildad allvarlig flicka, med vänl. sätt. Exam. i sjukvård o. huslig. Små pret. Goda ref. Sv. t. »Hem», tidningskont. Kungsgat. 14, Stockholm.

RENSKRIFNING eller andra skrifgöromål önskas af bildad Dam med vacker stil och flerårig vana i kontorsgöromål. Svar till »M. C. T.», Tidningskontoret 63 Odengatan.

UNG bildad flicka, villig deltaga i allt arbete, söker plats att lära matlagning. Fritt vivre önskas. Svar till »19 år», under adr. S. Gumelii Annonssbyrå, Stockholm f. v. b.

= Annonssförmedlare, =

pålitliga och välrekommenderade,

önskas för Dagny såväl i landsor-

ten som hufvudstaden. Anmälan å

DAGNYS EXPEDITION,

Drottninggatan 54, Stockholm C.

EXAMINERAD SJUKSKÖTER- ska med goda betyg och rekommendationer önskar plats, helst i sjukstuga eller sjukhem. Svar till »Sköterska», Karlskrona p. r.

EN 22-årig landbrukaredotter önskar plats i familj, helst i Stockholm eller dess närhet. Har ej förut innehaft plats, men genomgått en 3 mån. kurs uti Nya hushållsskolan, därifrån ett fint betyg finnes. Är äfven kunnig i linnesömnad och enklare klädsömnad. Svar emotes tacksamt af »M. A.», Eds Bruk.

20-ÅRIG BÄTTRE FLICKA, som genomgått 8-klässigt läroverk, önskar plats på kontor eller i familj vara behjälplig med förekommande göromål. Svar emotes tacksamt till »Villig och pålitlig», Gumelii Annonssbyrå, Malmö.

YNGRE FRUNTIMMER med vana vid skrifgöromål söker 5—8 timmars daglig tjänstgöring. Svar till »Mycket intresserad», Dagens Nyheter's Hufvudkontor.

SOM SEKRETERARE eller dylikt önskas plats af ung, språkkunnig stenograf och maskinskrifverska. Svar till »A. N. 09», Dagens Nyheter, Gust. Ad. torg.

PLATS I STOCKHOLM eller dess närhet på landet sökes nu genast af enkel, bildad, barnkär 26 års flicka, att läsa läxor med barn, deltaga med sömnad, lättare göromål, genomgått läroverk, är undervisningsvan, musikalisk, talar tyska, goda betyg. Nya Inack. Byrån Brunkebergsg. 3 B. Allm. Allm. 15067. Riks 2128.

LEDIGA PLATSER.

SPRÅKKUNNIG, ung Dam, med elementarskolebildning o. minst ett års praktik å skrifmaskin, erhåller förmånlig anställning nu genast eller 1 Februari. Svar, märkt »Energi», till Dagens Nyheter's Hufvudkontor.

HUSMODER sökes till Nya Länslasarettet i Uddevalla. Sökanden, som bör vara praktiskt duglig och bildad, skall handhafva persedelförrådet, öfva uppsigt öfver köket samt främja ordning och hemtrefnad. Tillträde 1 april eller förut. Svar med uppgift om ålder, referenser och intyg samt löneanspråk adresseras till Länslasarettet, Uddevalla.

FÖRMÄNLIG KONTORSPLATS med begynnelselön 50 kr. pr månad och förhöjning efter förtjänst finnes för fruntimmer om 25—40 år, i besittning af punktlighet, ordningssinne, arbetsförmåga, snygg handstil, färdighet i maskinskrifning samt intresse för sitt arbete. Endast den som är i besittning af ofvanstående egenskaper svare till »10—4», Dagens Nyheter, Gustaf Adolfs torg.

IRELLT HEM och liten familj hvarest kokerska och husjungfru finnes är plats ledig med god lön för en proper flicka med god sätt och lynne att gå frun tillhanda. Måste vara kunnig i sömnad och servering samt förete förstklassiga rekommend. Svar till »Strandvägen» under adress S. Gumelii annonsbyrå, Stblm, f. v. b. med utförliga uppgifter.

KVINNLIG KORRESPONDENT, rutinerad maskinskrifverska, som skriver svenska, tyska och engelska språken korrekt och ledigt, erhåller plats å större kontor. Svar med uppgift om ålder, löneanspråk och tid för tillträde torde inlämnas under »Säker arbetsgivare», S. Gumelius' Annonssbyrå.

OFFICERSHEM I STOCKHOLM får enkel, bildad, barnkär flicka plats, för tillsyn af tre barn, ålder 7, 5, 4 år. Bör ha föräldrahem eller anhöriga i Stockholm för att bo där. Nya Inack. Byr. Brunkebergsg. 3 B.

**Rodenstamska
Slöjd- och Hushållsskolan,**
Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolköksläroinnekurs. Slöjdläroinnekurs. Hemslöjds- och Växtfärgningskurs.

"Konstflit",

handarbets- och konstslöjdtidning.
24 häften årligen.

Pris helår 5 kr., kvartal 1:50.

Prenumerera genom postkontor,
bokhandel eller direkt från
redaktionen, Engelbreds-
gatan 6 B, Stockholm.
Begär profnummer!

FRÅGA EDER

LÄKARE

om Ni bör genomgå behandling
vid Sommar- och Vinterkurorten

Kneippbaden vid
Norrköping.

Betydlig Prisnedsättning!

Från nu och till 1 maj 1909 realiseras **omkring 300 olika värdefulla uppbyggelse-, berättelse- och bilderböcker** samt **kalendrar** till betydligt nedsatta priser.

Särskildt fästes uppmärksamheten härför för dem, som behöfva lämpliga böcker till bokpåsar för sjömän samt till söndags-skole-, ungdoms- och sockenbibliotek.

Katalog sändes på begäran gratis och franko.

A.-B. Evang. Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition,
STOCKHOLM 3.

Sigrid Wågmans FOTOGRAFIATELIER,

3 Upplandsgatan 3,

REKOMMENDERAS.

Förstoringar utföras :: Billiga priser :: Förstklassigt arbete
Allm. Tel. 83 03. OBS.! Hiss.

Kvinnliga juridiska byrån

Vallingatan 12.

A. T. 183 36.

Boutredningar, Inkasseringar, Förlikningar, Rättegångar, Egendomsförsäljningar,
Affärsöfverlåtelse, Legala handlingars uppsättande, Juridiska uppdrag af alla slag.
Kontorstid kl. 1/2 10-4.

Agdatorps Trädgårdsskola för kvinnor

hörjar 10:de sommarkursen den 1 April.

Prospekt och närmare upplysningar lämnas af

Fröken I. Schmidt, Karlshamn.

- Syster Agdas Sjukhem -

Brahegatan 56.

Allm. Tel. 52 57.

Riks. Tel. 97 07.

— **Förstklassigt Privat Sjukhem.** —

Tyst och sundt beläget. Omsorgsfull sjukvård, treffliga rum.
God mathållning.

- Folkskolans Barntidning -

utgifven och redigerad af **STINA QUINT**, utkommer 1909 i
sin adertonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under
året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kro-
nor 1:65, halft år 90 öre.

**Kvinnliga
arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga
upplysningar genom

**Fredrika-Bremer-För-
bundets byrå,**
54 Drottninggatan.

Stipendium.

Från Fredrika Bremer-Förbundets Allmänna Stipendiefond utdelas för år 1909 ett resestipendium å kronor Femhundra (500) för studier af landthushållningsskolor för kvinnlig ungdom.

Ansökan ställes till Fredrika-Bremer-Förbundets stipendienämnd Stockholm, innan 15 Februari åtföljd af kompetensintyg, studieplan för resan, präst- och läkarebetyg, samt andra handlingar sökande vill åberopa.

Stockholm i januari 1909.

Stipendienämnden.

"Creme de Cholepalmine"

ANTISEPTISKT HUDMEDEL
i tuber à 75 och 30 öre.

Till salu å apotek samt hos speceri-, färg-, parfym-,
sybehörs-, pappers- och bokhandlare m. fl.

LARS MONTÉN, Stockholm.

Ett kaffes arom

är till stor del beroende på konstruktionen af de maskiner, på hvilka det är rostadt, ju bättre maskiner man använder vid rostningen, desto mera fullkomligt utvecklas aromen, under det alla ohälsosamma ämnen aflägsnas.

Karlbergs Specialblandning à 1: 50 pr kg.

består af flera ädla kaffesorter sammanblandade samt rostar på nu-
tidens förnämsta rostningsmaskin i eget förstklassigt rosteri.

OBS.! Renaste smak, högsta arom samt mest omtyckta kaffe
i marknaden. Till landsorten mot efterkraf.

K. W. Karlberg **Mäster-Samuelsgatan 10,**
(hörnet af Norrlandsg.)
Kaffeaffär En gros & en Detail.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11-4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Något om våra konstnärinnor. X. Ruth Milles. Af *Ellen Lundberg, f. Nyblom.*

Efterdyningar.

Seminarier på landsbygden. Af *A. H.*

Den första ryska kvinnokongressen. Bref från Ryssland.
Af *Zénéide Mirovitch.*

Konstitutionsutskottet och kvinnornas rösträttsfråga.

Jeanne d'Arc — en kvinnlig riddare. I. Af *Sigrid Platen.*

Gustaf Otto Adelborg: Våga, vedervåga. Af *Jonn Montelius.*

Föreningsmeddelanden.

Breflåda.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.